

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně

akademický rok 2011/2012

**Vysokoškolská kvalifikační práce (ateliérová práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studenta: JAN SMUTNÝ

Název práce: JÁMA SMRTI A ŘEŘAVÁ BAŽINA: PROLNUTÍ

Posudek:

Čistě symbolicky se vyjadřující audiovizuální dílo mívá hlavního nepřítele, jenž bývá jen málokdy přemožen, a tím je zacházení s obecným. Nemáme zde hrdinu konkrétního, ale buď zástupce "lidstva" nebo společenského principu. To samozřejmě umožňuje abstraktnější vnímání a je schopno nabídnout divákovi ten nejširší prostor pro vsazení jeho vlastního specifického, ovšem zároveň jsou významové nůžky otevřeny tak velmi, že v nejhorším případě toto dosazení stojí pouze na principu substituce (divák se napojí na to, co mu v životě chybí - např. krásná prsa dívky představující nymfu), v lepším případě si dosadí svůj vlastní, NEOTŘESENÝ výklad světa. Uměleckým dílem traktované obecné má sklon tendovat k banalitě: pojmenujeme prostě nějaké základní symboly: dobro/zlo, apatie/tvorba, zoufalství/naděje, strach/klid a hrajeme s nimi již předem rozjednanou partii. Co potom zbývá, abychom se banalitě vyhnuli? Jednak humor, který alespoň naznačí, že "se to nebere zas tak vážně", což ovšem může ve výsledku být vlastně jen alibi (sám to znám!). Druhá možnost je zasadit obecné alespoň do současných reálií a vytvořit portét doby. Poslední variantou a metou je dílo, které přes tato všechna nebezpečí přinese transcenci, což se podaří málokdy, a hovoříme ale potom už o kategoriích nepojmenovatelného. Nelze říct, proč je Tarkovského Stalker silný, přičemž ale lze říct, proč je jeho Nostalgie blbá. Myslím, že s předkládanou prací jsme na poli mnou jmenované první skupiny (humor). Dění, které se před námi odehrává, má obecného až skoro typizovaného duálního hrdinu (bezmála archetyp závažného symbolického umění, kterým si musí projít většina autorů "ideových začátečnicků", přibližně kolem osmnáctého roku života - schválně trochu přeháním, ale moje statistika vychází z každoročního sledování stovky přijímačkových filmů na FAMU, které vykazují právě tyto atributy). Jednoduchá dichotomie typu dobro/zlo je ještě podpořena formálním principem stranově obráceného obrazu v "sudých" dílech smyčky. Dvojhrdina zažívá duální principy, které jsem již jmenoval a autor je navíc proplétá s konstantními náboženskými figurami od pohanských, přes katolické až po esoterii. Zde stále jsme ale v popisu toho nejobecnějšího, co svět nabízí. Autorská cesta z toho ven, je jednak ona první jmenovaná, čili humor, a za druhé formální, tedy hra. Tradiční vyjádření vysokého vznešeným nahrazuje autor důsledným užíváním nízkého a pitomého, což bývá funkční princip v těchto dvou případech: A - POČÍTÁME S MOŽNOSTÍ TRANSCENDENCE a tudíž v díle zůstane zachován alespoň pocitově neotřesitelný vektor vznešeného směřování a dílo vytvoří svůj vlastní mýtus, jakkoli debilní (Godard: Pěstuj si pravačku). B - NEPOČÍTÁME S MOŽNOSTÍ TRANSCENDENCE - a tudíž je dílo buď kvalitním pamfletem nebo čistým výsměchem (Ken Russel, Monty Python). Práce, kterou hodnotím, by v nejlepším případě, zřejmě měla chtít mísit oba tyto principy (což se nevyklučuje a jsme na poli relativistického díla jako např. u Janscóa). Problémem pro mě je to, že používaný arzenál shazujících nízkých prvků, je až příliš známý a vlastně lehce opožděně "trendy" (chybí snad jen nedávno módní krystaly). Což by také nemuselo být zlé,

jestliže to chápeme jako "sloh". Ovšem krom tohoto mi už pak zbývá se divácky chytout jediného, a to je práce s formou. A opravdu některá setkání obrazu a zvuku, osamělé výkřiky (které ovšem obsahově opět pracují/nepracují s banalitou a jsou spíš tím alibi) mi činí nefalšovanou radost! Jsou to nárazy krásně nepatřičného, které vytvářejí vlastní hezky klopýtavý rytmus i zvukomalbu. Škoda jen, že někteří spíkáři neumějí pracovat s výrazem a slyšíme spíš za záměrnou debilitu se vydávající skutečné neumětelství (ale to jen asi na dvou místech). Vlastně by mě ale nejvíc zajímalo takové zacházení s audiovizí v kontextu třeba "profesionálního českého filmu", tam by se totiž skutečně už jednalo o subverzi. Protože subverze v chráněném bezpečí uměleckého ghetta není subverzí, ale pouze hrou. Což samozřejmě není nic špatného. Jen bych pak ale nepřeceňoval jakoukoli revolučnost či podstatný pohyb.

Otázky autorovi práce:

Návrh hodnocení: C

Vypracoval(a): PETR MAREK

Datum: 10.6.2012

Podpis: